

תנועת הקיבוץ הדתי

כ"ו טבת, תשע"ב, 21.1.2012

גיליון מס' 293

פרשת וארא

למען תדע

מאת הרב דוד בן זזון, קיבוץ עין צורים

התורה מקדישה פרקים רבים לסיפור יציאת מצרים.

פרשות וארא-בא עוסקות בעשר המכות. אחת השאלות היא מדוע נצרכו עשר מכות לפרעה ולמצרים ולא די היה לתת מכה אחת אפיים, למשל את מכת בכורות בתחילה, המכה בה מתו אלפי בכורי מצרים, ומיד להוציא את ישראל? לשם מה כל התהליך הארוך הזה?

נראה שהתשובה היא ששינויים עמוקים לא יכולים להתרחש בין-רגע. אחרי שנים רבות של חיים בצורה מסוימת נדרשת תקופת הסתגלות לשינוי יסודי בהרגלי החיים, ממש כשם שאדם שהיה שנים רבות רווק (הן גבר הן אישה) מתקשה פעמים רבות לשנות את חייו ולמסד את הקשר יותר מאשר עלם ועלמה צעירים שיכולים להחליט להינשא ביתר קלות. כך גם בנוגע ליציאת מצרים.

עם ישראל היה עם של עבדים בפועל ובמחשבה, ועליהם שלט מלך מצרי – פרעה, שגם אבותיו ואבות אבותיו שעבדו והטילו את מרותם על עם ישראל. התורה מעבירה אותנו 'תהליך' דרך עיניו של פרעה, ודרך המסלול האיטי שהוא עובר מהרגע בו הוא פוגש לראשונה את משה ועד לרגע שהוא מגרש את ישראל ממצרים. המעיין בפסוקים רואה בכל שלב כיצד פרעה מתקדם עוד קצת עד להכרה המלאה אליה הוא צריך להגיע בסופו של דבר. לדוגמא, במכת הצפרדעים משה מתאר את מטרת המכות בשלב הראשון: **"למען תדע כי אין כה' א-להינו"** (שמ' ח, ו). זו אינה המטרה הסופית, אך היא מתאימה בהתרחשות למקום הנפשי בו נמצא פרעה. בשלב זה פרעה עדיין לא מסוגל להכיר ביחידותו של ה' ובשליטתו המוחלטת על הטבע, אך הוא מסוגל להכיר בכך שה' יותר חזק מהאלוהים שהיו מוכרים לו עד כה. ואכן, המטרה מושגת.

בשלב הבא, המגיע במכת ערוב, פרעה נדרש להשיג השגה מתקדמת יותר: **"למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ"** (שם, יח) – כלומר, לא רק שהקב"ה יותר חזק מהאלים האחרים, אלא גם פועל בקרב הארץ, ממש. המכות הבאות

מכוונות אותו לתובנה זו. השלב האחרון ב'חינוכו' של פרעה מביא אותו להכרה הסופית אליה הוא נדרש להגיע:
"למען תדע כי לה' הארץ". זהו. המסע נגמר. 'שח-מט'.

מן הצד של מצרים פרעה כנראה נכשל, או ליתר דיוק הבין מעט מאוחר מדי, למרות שלפרעה אישית ניתנה ההזדמנות, ויותר מהזדמנות אחת. פרעה כנראה נועד לשמש לנו, קוראי התורה, דגם ודמות לאותם אנשים השקועים עמוק בתוך תהליך אך לא שמים את לבם למתרחש, ולכן 'מתעוררים' רק אחרי מכת בכורות במקרה הטוב, ובמקרה הפחות במצולות. בלב ים.

להבדיל אלפי הבדלות, החברה שלנו במדינת ישראל, עוברת תהליכי גיבוש וזהות בשנים האחרונות. אחרי אלפי שנה בהם היו האנשים משוקעים עמוק מאוד בתרבויות השונות, בגלויות שונות. אנשי שמאל ואנשי ימין, חרדיים, דתיים ולא דתיים, גרוזינים ומרוקאים, רוסים ואתיופים – יהודים יקרים מכל הגוונים והדעות, שבים מתקבצים למקום אחד. זהו תהליך המתקדם באיטיות אך בטחה. עד שנגיע לימים בהם החברה כולה תהפוך ל"איש אחד בלב אחד", ייקח זמן, יהיו מאבקים ומחאות – אך בסופו של דבר, בעזרת השם, נגיע להיות עם אחד.

הרב דוד בן זזון, תושב קיבוץ עין צורים, מכהן כרב יג"ל של הקיבוץ הדתי, רב בגרעין יונתן שבקיבוץ עלומים ומחנך בתיכון הימלפרב, ירושלים.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של תנועת הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm

כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.

תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il

אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il

